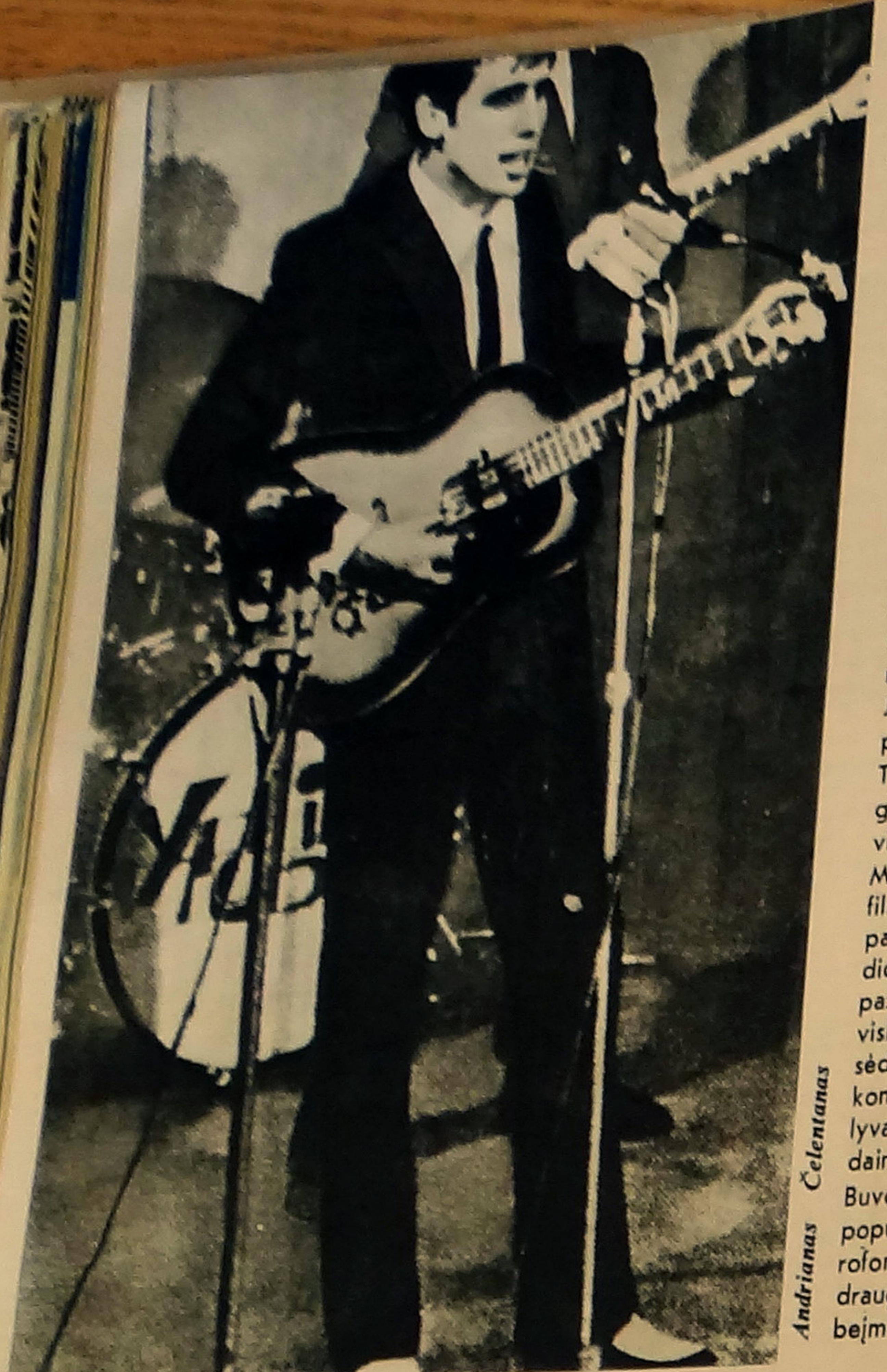

mennundas

67
N3

Andrijanas Celentanas

estrados dainininkė įspėja džonsoną bobas dilanas ir trisdešimt sidabrinių modernios dainos keliai ir ieškojimai

Dainininkas raudonais marškiniais ir mėlynais džinsais astringai žokeli į mikrofoną: „Maištas!“ Sis šukis užkrečia visus jaunus žiūrovus, visus vaikinus, kurie dar neturi ir dvidešimties. Jems taip pat nepatinka pasaulis, jems ligi šleikštumo atsibodo klausytis kalbų vien tik apie pinigus. Todėl jie be perstojo šaukia į faktą: „Andrijanas — maištininkas! Andrijanas — maištininkas!“ Andrijanas Celentanas, vienas populariausių Italijos dainininkų, dainuoja iš naujo, kad jam nepatinka štūs skurdžios fantazijos pasaulis ir kad joks rokenrolas neatneša laimės.

Tačiau šis jaunas vyriškis, išėjęs iš koncertų salės, dėvi elegantišku, nepriekaištingai pasiūtu kostiumu, pasiriša skoningą kaklaryšį. Kam tie raudoni marškiniai ir džinsai?

Todėl, kad jie patinka jaunimui. Tai — protestas, tai — iššukis „geros“ visuomenės madai, jos įstatymams ir skoniui.

O kodėl visuomenėi rūpi, kaip jaunimas rengiasi, jei ji nesirūpinātikrosiomis jo bėdomis?

„Kas jieems darbo, kaip aš rengiuosi? Kodėl mane daužo, kai noriu pasiliinksinti? Ar pasaulyje negana vietas?“ Tai populieraus amerikiečių poeto Sonio Bono, kurį vieną gražią dieną kavinės savininkas išmetė į gatvę, kai jam nepatiko kelnerio kostumas, žodžiai. Grįžęs namo, jis sėdo prie pianino ir sukūrė dainą „Juokitės tik iš manęs!“ Ji turėjo nepaprastą pasisekimą: beregint buvo išpirkta 700.000 plokštelių.

Tačiau grįžkime prie Celentano. Dėl blogų pažymių iš piešimo ir geografinios jam teko palikti gimnaziją. Jis tapo prekybos mokiniu vienoje didelėje laikrodžių parduotuvėje Milane.

Maždaug tuo pačiu metu pasirodė daugybė olandų, danų ir anglų filmų, populiarančių rokenrolą ir jo atlikėjus. Celentanas émė juos pamégdžioti. Andrijano draugai, vieno džiazbando atlikėjai, kartą didelėje kino salėje Milane prieš filmo seansą nutempé jį į sceną, pastatė prieš mikrofona ir liepė padainuoti „Laikrodžių roką“. Toliau viskas kaip pasakoje apie batų valytoją, tapusį milijonierium. Salėje sėdi impresarijas, kuris išgirsta Andrijaną dainuojant, ir pasiūlo jam kontraktą. Celentanas dainuoja Milane, pradeda turné po Italiją, dalyvauja konkursuose. Šiandien jis — vienas populariausių estrados dainininkų Italijoje.

Buvo laikas, kai pakako pagauančio ritmo, kad šlageris pasidarytų populiarus. Net jeigu tekstas būdavo beprasmis, užtekdavo tik į mikrofoną dainuoti „Je-je-je“, kaip tai darydavo Džonis Halidėjus ir jo draugai. Tačiau pastaruoju metu dainoje atsirado žodžiai, kurių nebeįmanoma lengvai pamiršti. I dainą įsiveržė poezija.

„Aš noriu priversti žmones galvoti!“ — sako ir Mak-Giras, kitas jūmus amerikiečių liaudies dainų atlikėjas. Jis kreipiasi į savo žalies jaunimą daina:

“Ar tu nesupranti, ką tau išaiškinti mėginu?
Ar tu nejauti baimės, kurią aš jaučiu?
Kai kas nors paspaus mygtuką,
niekur nebegalėsi pabėgti,
niekas nebegalės išsigelbėt —
visas pasaulis bus vienas karstas.
Apsidairyk, vaikine...
Ak, tu netiki manimi,
tu netiki, kad mes arti prasūties...“

* * *

Jaunas Amerikos žydas Robertas Cimermanas, pasivadinęs Bobu Dilanu (didelis amerikiečių poeto Tomo Dilano gerbėjas), — talentingas dainininkas, kompozitorius ir poetas, liečia problemas, su kuriomis kasdien susiduria Jungtinėse Valstijose. Dilanas pasinaudojo savo pirmatku Pito Ségerso ir Vudžio Gutriso patirtimi. Trisdešimtmečiais metais jie dainavo amerikiečių liaudies dainas. Dilanas suteikė joms savitą skambesį, semdamasis temas iš kasdieninio dabarties gyvenimo. Paprasta laikraštinių žinutės davė jam mintį dainai „Vieniša Hetės Kerolės mirtis“, kurioje jis nedviprasmiškai stoją spalvotųjų pusėn. Dilano pasisekimą visų pirma nulémė jo ryškus talentas, bet turėjo reikšmės ir tai, kad amerikiečiai émė labiau suprasti rasišnés lygybės ir taikos svarbą. Dilanas dainuoja, kad amerikiečiai pradėdavo visus savo karus „dievo vardu“, — ir naikindami indėnus, ir užgrobdami Lotynų Amerikos žemes, ir užpuldami Vietnamą. Tik Bobas dar priduria: „Net Judas rémési dievo vardu, kai par davė savo sąžinę už trisdešimt sidabrinių!“ Anglia ilgą laiką nesiryžo priimti Amerikos dainininko. Jis atvyko į Londoną su dviem gitarom ir neišsenkama jumoro atsarga. Po savaitės visam Londonui buvo žinomas jo pažiūros į karą Vietnamą, į atominę bombą, į badą.

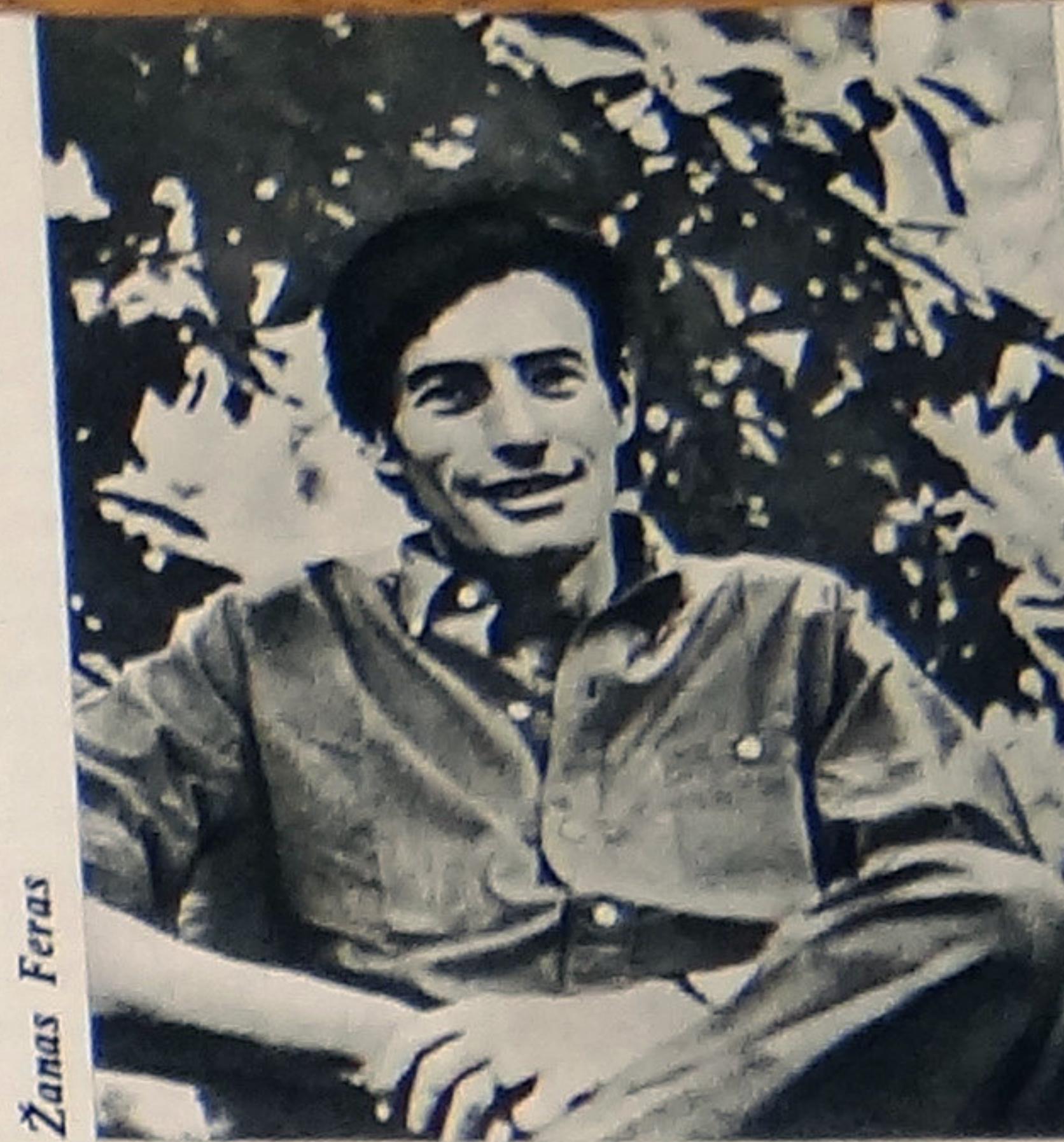
Amerikiečių dainininkai Džoanai Bez — talentingai Bobo Dilano dainų atlikėjai — jaunystėje teko nukentėti dėl rasišnés diskriminacijos, nes jos oda tamsoka (ji kilusi iš Meksikos). Džoana Bez dainuoja senas amerikiečių liaudies dainas, einančias iš kartos į kartą. Ji prikelia šias dainas naujam gyvenimui, suteikia joms naują išraiškos jėgą, o kai kada net naują prasmę. Dainų temos — rasišnė lygybė, laisvė ir taika. Ir gyvenime Džoana ištikima principams, kuriuos ji skelbia savo daina.

Vieną kartą Pietų valstijoje, Techase, vidury koncerto Džoana kreipėsi į publiką: „Ponios ir ponai, aš labai džiaugiuosi, kad jūsų tarpe matau ir spalvotuosius!“ Šie drąsus žodžiai publikai užgniaužė kva-

Žanas Feras

Bobas Dilanas

p. Svytėdama ji apie tai prisimindavo: „Jie plojo man. Aš buvau labai laiminga“. Džoana nebijo „bitniukų“ apranga žengti demonstracijos už tai- ką priekyje arba klijuoti atsiaukimus prieš atominį apsiginklavimą. Ji tapc jaunosios kartos opozicijos simboliu, protestuoja prieš Amerikos agresiją Vietnamē ir net nesibijo apkaltinti prezidentą Džonsoną. Jos daina „Apsigalvok“ — draugiškas, bet rimtas patarmas prezidentui, kad šis pergalvotu savo politiką Vietnamo klausimu. Džoana ištikima sau ir nuosekli iki galo.

Ji atsisako mokėti mokesčius, ir jos argumentai labai aiškūs: „Už mano pinigus bus finansuojamas karas Vietnamē. Aš — prieš šią karą!“ Labai ryškus ir jos pilietiškumas: „Iš tikrujų aš visai ne dainininkė, o politikė. Sutikčiau nebedainuoti per visą savo gyvenimą nė vienos dainos, jei tuo galėčiau nors savaitei nutrauktai karą Vietnamē“. Beje, jি nieko bendro neturi su tais, kas mano, kad protestui išreikštai užtenka bitų šukuosenų. Svarbu ne tik daina, ne tik rūbai, laikysena, bet ir veiksmai. Džoana Bez — mylima ir neapkenčiama. Tačiau jos talentą turi pripažinti net griežčiausiai kritikai.

* * *

Prancūzijoje Žanas Feras dainuoja apie koncentracijos stovyklas ir apie rusų jūreivius. Žanas Feras vaizduoja pasaulį tokį, kokiį ji mato, ir sako tai, ką jis galvoja, nesisielodamas, jei tai kam nors nepatinka. Feras, kaip ir Dilanas, nori kalbėti apie savo laiką, apie dabartį, nuo kurios neįmanoma atsitverti, kuri verčia kiekvieną užimti savo poziciją. Jo dainos „Potiomkinas“ bei „Naktis ir migla“ buvo uždraustos atlikti per radiją ir televiziją. Tačiau jos vis tiek užkariojo jaunimo širdis.

* * *

Tikri smūgiai Graikijos reakcijai — kompozitorius Mikiso Teodorakio dainos, kurias buvo uždrausta transliuoti per radiją. Tačiau Graikijos jaunimas vis tiek jas dainuoja. Teodorakio melodijos nuskambėjo laidojant studentą Petroulą ir demonstracijų už taiką metu. Jos dainuojomos gatvėse, kai liaudis pakyla ginti demokratijos. Mikis Teodorakis — demokratinės studentų organizacijos prezidentas.

* * *

Kokį vystymosi kelią praėjo modernioji daina?

Ji liovėsi tarnauti vien poilsiu ir pramogai, ji verčia susimąstyti. Kai kurie žmonės apkaltina tokias dainas „propaganda“, tačiau jie tik apsiujuokia. Šitos dainos gyvuoją, išleidžiamą millijonai plokštelių su jaunimo mėgiamomis dainomis.

Kartais gincijamas, ar politika įsiveržė į dainą, ar daina įsivelė į politiką. Iš tikrujų esmė kita. Svarbiausia, kad šiuolaikinė daina pateko į vaisingą dirvą — jaunimas vis aiškiau jaučia ir supranta savo atsakomybę sprendžiant didžiasias žmonijos problemas, nuo kurių beprasmis „Je-je-je“ mėgina ji atpleisti.

„Welt jugend“